

דף ט.

הרמב"ם הל' ביכורים פי"ב הי"ט

עין משפט א.

חַמּוֹרֶז שֶׁלָא בְכָרָה וִילְדָה שְׁנֵי זָכְרִים נוֹתֵן טֶלֶת לְכָהָן. יִלְדָה זָכָר וַנְקָבָה מַפְרִישׁ טֶלֶת אֶחָד כִּדִי לְהַפְקִיעַ קְדֻשָּׁה מִמְּפָנוֹ עַד שִׁיחִיה מִתְרַבְתָּה בְּהַנִּיה. שֶׁמְאָה הַזָּכָר נוֹלֵד תְּחִלָּה. וּטֶלֶת זוֹה שַׁהַפְרִישׁ לְבָעָלִים וְאֵינוֹ לְכָהָן שַׁהַמּוֹצִיא מַחְבָּרוֹ עַלְיוֹ הַרְאִיה:

שור"ע יו"ד סימן שכא סעיף יג יד

ג. חמורה שלא ביכרה וילדה שני זכרים ואינו יודע מי הפטר רחם נתן טלה אחד לכاهן⁷, ילדה זכר ונקבה הרוי זה ספק ומפריש טלה אחד כדי להפקייע הקדושה שמא זכר נולד ראשון והטלה נשאר לבעים שהמושcia מהבירור עליו הראייה.

ה. יז. שתי חמורות שלא ביכרו וילדו שני זכרים נתן שני טלאים לכاهן, זכר ונקבה נתן הזכר לכاهן, ילדו שני זכרים ונקבה, זכר אחד לכاهן, ועל השני מפריש טלה ומעכבו לעצמו, אבל ילדו שני זכרים ושתי נקבות או שתי נקבות וזכר אחד אין להן כלום.

ויל"א דציריך להפריש^ה והם לעצמו.

הגה:

ד. כיוון שאחד מהם ודאי פטר חמור, ומ"מ שניהם אסורים בגיזה ועובדיה ובחנאה עד שיפדרה. ש"ך ס"ק י'.

ה. להפקייע איסורם, ע"כ בב' זכרים וב' נקבות מפריש ב' טלאים והם לעצמו, ובזכר וב' נקבות מפריש טלה אחד והוא לעצמו. ש"ך.

את הספרים "דף הימי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמתיהם של גדולי ישראל, ניתן להציג בהוצאה "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הרמב"ם הל' ביכורים פ"ב ה'כ

עין משפט ב.

שְׂתִי חַמּוֹרִיו שֶׁלָא בְּכָרוֹ וַיַּלְדוֹ שֶׁנְיִ זְכָרִים נוֹתֵן שֶׁנְיִ טֶלְאִים לְפָהָן. זְכָר וַנְקָבָה אוֹ שֶׁנְיִ זְכָרִים וַנְקָבָה נוֹתֵן טֶלָה אֶחָד לְפָהָן :

שור"ע או"ח סימן תקיג ס"ז

ו. ביצה שיצאה רובה מערב יו"ט וחזרה, ואח"כ נולדה בי"ט מותרת^ז.

אם השכימים בבור מוקדם^ח ומוצא ביצה, מותרת דין התרנגולת מטילה ביצתה בלילה^ט, וננו תולין שמאთמול יצא רובה וחזרה והוא שיש תרנגול זכר תוך שנים בתים ואינו מפסיק נהר שאין בו גשר,adam לא כן אפשר שתلد בלילה^ו ואסורה.

ז. بلا זכר רובן يولדות ביום, ע"כ מותר ליקח ביצים מן האינו יהודי בליל ראשון של יו"ט שאנו תולין שמערב יו"ט נולדו, וכן בליל שני

ג. **כسف משנה:** (יט-כ) חמورو שלא בכירה וכו'. משנה פרק קמא דבכורות (דף ט') חמورو שלא בכירה וילדה שני זכרים נוthen טלה אחד לכחן זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו שתי חמورو שלא בכירו וילדו שני זכרים נוthen שני טלאים לכחן זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נוthen טלה אחד לכחן שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות אין [כאן] לכחן כלום אחת בכירה ואחת שלא בכירה וילדו שני זכרים נוthen טלה אחד לכחן זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו. ובגמרה (דף ט'): מפריש טלה לעצמו וכיון דלעצמו הוא למה ליה לאפשרי לאפקועי לאיסוריה מיניה:

ד. דנחותבת לידי כשיתאה רובה. טור.

ה. הינו קודם עלות השחר. רשי"ו ר"ן. מ"א ס"ק ט'.

ט. דכל שתשים ביום נולד רק ביום ותרנגול תשים רק ביום, מגמ' ביצה ז' ע"א.

ו. דכל שאיכא זכר עד מרחק זה לא ספנא מארעא, מגמ' שם ומ"א ס"ק י'. ואז ודאי אינה يولדה בלילה כי איכא זכר וחמשו רק ביום. אבל אם אין זכר תוך שנים בחים ע"כ ספנא מארעא ואפשר שיולדת בלילה. כה"ח אות ל"ח. והגם שרובן ג"כ אינם يولדות בלילה כאן אזלין בתר מיעוט כיוון שבדק לפני יו"ט לפני החשכה ולא מצא ביצה והיום ביום לפני עמוד השחר בשחרית מצא. ט"ז ס"ק ז'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמתיהם של גדולי ישראל, ניתן להציג בהוצאה "כתרים" בטלפון 0584150477-02-5712225 או 02-5712225
email: minchat.aaa@gmail.com

של יו"ט שני של גלוויות, אבל לא בליל שני של ר"ה ולא בליל יו"ט לאחר השבת.

ג'. א"י המביא ביצים ביום ראשון ומסיח לפि תומו שנולדו מעתמול מותרים, אבל ביום שאחר השבת אין הא"י נאמן במסיח לפि תומו שנולדו לפני שבת **ל** דבכה"ג האיסור מן התורה משום הכנה.

הגה: ביום שני אפי' דר"ה נאמן הא"י במסיח לפि תומו, כיוון שאין איסורו אלא מדרבנן.

הרמב"ם הל' ביכורים פי"ב חכ"א עין משפט ג.

ילדו שתי נקבות **מ** וזכור או שני זקרים ושתי נקבות אין פאן לפהן כלום. ואינו צריך להפריש טלה לעצמו לפि

כ. דין מקחו משבח משום זה לדרבא יותר טובים הנולדים היום мало שנולדו מעתמול, והוא שהאי לא יודע שנולד אסור לישראל, מ"מ אין אוסרין עד שידעו שהאי יודע שנולד אסור לישראל. מ"ב אותן כ"ה.

ו. ומה שמותר לסמוק על הא"י במל"ת כיוון שהוא דבר דרבנן ולא איתחזק איסורא. מ"ב אותן כ"ט.

ל. וכותב המגן אברהム אפי' נולדה בשבת אין בזה איסור תורה דהרי גمرا לה מעתמול, אלא האיסור בהביבם הא"י ביום וחוששים שלא נולדה היום ונגמרה לה מעתמול שזה שבת והוי הכנה דאוריתא. מ"ב אותן כ"ז. ועיין במ"ב אותן ל"א שהיום שרגילים להביה הרבה ביצים ביחיד ודאי רובם מהנולדים מזמן וע"כ נאמן במל"ת.

מ. כתף משנה: כתוב הראב"ד ילדו שתי נקבות וכו' עד ואינו צריך להפריש טלה לעצמו. א"א יש כאן שbowers והספיקות שמא הזכר יצא אחרי הנקבה עכ"ל. נראה שטעמו מפני שהוא סובר בדברי רשי' והתוספות שסוברים לכל היכא דקთני בענין פטר חמור אין כאן לכחן כלום מפריש טלה לאפקיעי איסורה והוא לעצמו וזה אצל הראב"ד שיבוש וזכור או שני זקרים ושתי נקבות אינו צריך להפריש טלה לעצמו וזה אצל הראב"ד שיבוש משום דכיון דלא מפסיד מיידי למה לא יתכן בהפרשת טלה וכותב שיש כאן שיבושים משום דמשמע בדברי רבניו דבר נקבה או שני זקרים ונקבה מפריש טלה לעצמו ע"פ שלא הוזכרה במשנה וגם הוא זכרונו לברכה לא הזיכרו שהרי לא מיעט אלא שתי נקבות וזכור או שני זקרים ושתי נקבות וזה ענייני הראב"ד שיבוש לחילק بما ששנו אין כאן לכחן כלום בין זה לזה שבזה מפריש טלה לעצמו ובזה אינו צריך להפריש ולדעת רבניו ייל

שיש כאן ספקות הרבה שמא האתה ילה זכר והשניהם
ילדה שטי נקבות. או שמא זו ילדה נקבה והאתה זכר
וآخرיו נקבה או נקבה ואחריך זכר. וכן ספקות הרבה
יש בשני זכרים ושטי נקבות. אחת בפרה ואחת שלא
בפרה וילדו שני זכרים וגთערבו נתן טלה אחד לכחן.
זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו ואינו נתנו לכחן
מןוי שהוא ספק והמוחיא מחייב עליו הראי:

טו. יה. אחת בכורה ואחת לא בכורה וילדו שני זכרים, נתן טלה אחד לכחן,
ואם ילדו זכר ונקבה מפריש טלה ומעכו לעצמו.

טט. יט. הולך חמורה מעכו"ם ואינו יודע אם בכורה, וילדה זכר פודה
אותו בשעה והוא לבאים משום שהוא ספק.

דף ט:

הרמב"ם הל' ביכורים פי"ב ח"ד

עין משפט א.

פטר חמור אסור בהנאה עד שיפך. ואם מכרו קדם
פדיון דמיו אסורים. ואם מת קדם פדיון או שערכפו

דשאני ב', זכרים ונקבה דמתוך שהוא צריך לעשות בהם מעשה ליתן טלה אחד לכחן אמרין
ליה דיפריש טלה ע"ג דתרי ספיקי הוא אבל בב' נקבות וזכר או ב' זכרים וב' נקבות כיוון
דאינו צריך לעשות מעשה ליתן שום טלה לכחן לא אמרין שיפריש טלה לעצמו מאחר
דתרי ספיקי הוא. ומ"ש והספקות שמא הזכר יצא אחר הנקבה טumo להשיג על רביינו
למה כתוב שיש כאן ספיקות הרבה שהכל כלל בספק אחד שהוא שמא הזכר יצא אחר
הנקבה:

ג. **כספי משנה:** פטר חמור אסור בהנאה וכו'. בפרק דברכות (דף ט') פטר חמור אסור
בהנאה דברי ר' יהודה ור' ש מתיר ואמרין בגמרא (דף י"א) דפליגי בין בהנאת דמיו
בין בהנאת גוף ומשמע התם דהילכה כר' יהודה: וכותב הראב"ד אם דמיו אסורים וכו'.

יקבר. מפנֵי ששה אסור בכהנאה אף לאחר עיריפה הואיל ולא נפדה. לפיכך אם לא פדרהו ונתן פטר חמור בעצמו לכהן. אסור לכלהן להשתמש בו עד שיפדרה בשה. ויקח בהשה לעצמו או יערפנו ויקבר. והכהנים חשודים על דבר זה לפיכך אסור לישראל לנан פטר חמור לכלהן אלא אם כן פדרהו הכהן בפניו:

שו"ע יוד"ס סימן שבא סעיף ח

ח. ט. פטר חמור אסור בהנאה עד שיפדה, ואם מכרו קודם הפדיון דמיו אסוריין.

הגה: דוקא מכרו בסתם, אבל הודיע לlokח שהוא פטר חמור ומוכר לו מה ששויה יותר מהשה שיפדה בו, דמיו מותרים, ואפי' לכתילה מותר למכרו בכח"ג.

ח. י. אם מת קודם הפדיון או עرف אותו יקבר, משום שהוא אסור בהנאה אפי' לאחר עיריפתו כיון שלא נפדה.

ח. יא. לא פדה אותו ונתן אותו לכלהן, אסור לכלהן להשתמש בו עד שיפדרה בשעה ואח"כ יקח השה לעצמו, או יערוף אותו ויקבר.

ואני יודע מה קשה לו על דברי ובינו שהרי דברי הגمراה הם ואפשר שאיןו תמה אלא על הגمراה: ואם מת קודם פדיון או שערפו יקבר וכו'. משנה שם (דף י"ב): לפיכך אם לא פדרהו וננתן פטר חמור בעצמו לכלהן וכו' עד בפניו. בריתא ומירה ספ"ק דבכוורת (דף י"א):

ט. אפי' מה ששויה יותר על השה, וכיון שלא הודיע לlokח שהוא פטר חמור לא יפדרנו וע"כ כולו אסור. ש"ד ס"ק ה'.

ע. ובברכי יוסף כתוב דהישראל עצמו יצא בזה שננתן הפטר חמור לכלהן, ולא כמו שהסתפק בזה ע"ש.

הכהנים חשודים על דבר זה^ט, לפיכך אסור לישראל ליתן פטר חמור לכחןআ'כ פדה החמור בפניהם או יערפנו לפניהם.

עיין משפט ב. הרמב"ם הל' ביכורים פי"ב ח"א

שה שלקחו ממי שביעית אין פודין בו את הנזקי. אבל פודין בו את הפסק. אם אין לו שה לפדותו פודחו בשיינו וננתן דמיו לכחן. לא אמרה תורה שה להחמיר עליו אלא להקל עליהם. שאם היה לו פטר חמור ששונה עשר סלעים יש לו לפדותו בשעה שהוא דין. ולא יהיה זה חמיר מן ההקדש שנפקדה בכיסף בשיינו:

שורץ יוד סימן שבא סעיף ה

ו. אם אין לו שה לפדותו פודה הפטר חמור בשוויו, וזה יכול לפדות בכל דבר. וננתן דמיו לכחן ולא אמרה תורה תפדה שבה אלא להקל^ז, שאם היה לו פטר חמור שווה עשרה סלעים יכול לפדותו שבה שווה דין.

במה דברים אמרים כשהיו דמי הפטר חמור מג' זוזין ומעלה, אבל אם היו דמיו פחות מג' זוזין אין פודין אותו אלא בשעה או בגין זוזין, ועינן טובה לא יפחota מסלע, ועינן רעה לא יפחota בחצי סלע, ובינונית בגין זוזים, אף שהפטר חמור שווה פחות מג' זוזים.

פודין בה אחד כמה פעמים, כגון שחזור וקנאו מהכחן, או במקום שיש הגה:

ט. שאומרים מה אני צריך להפריש עליו טלה אם הוא לעצמי. ש"ך ס"ק ו.

ז. שהקדש ושאר דברים נפדיין בכל דבר, ופטר חמור שהתורה אמרה קשה רק להקל שאפי' אינו שווה אלא דין, אבל בשוויו נפדה בכל דבר לשאר הקדש. ש"ך ס"ק ב.

לו ספק פטר חמור שדיןנו שມפריש עליו טלה והוא שלו ך.

הרמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ד עין משפט ג.

קדשה במעשר שני בין בשוגג בין במזיד אינה מקדשת. לפיכך שאין לו לעשות בו שאר חפציו עד שייתחלל שגא אמר במעשר (ויקרא כז-ל) 'לה' הו':

הרמב"ם הל' מעשר שני ונטע רביעי פ"ג הי"ז

מעשר שני ממון גבולה הוא שגא אמר (ויקרא כז-ל) 'לה' הו'. לפיכך אין נקנה במתנה אלא אם כן נתן לו הפטבל והמקבל מפריש המעשר. ואין מקדשין בו את האשה ואין מוכרין אותו ואין ממשבגין אותו ואין מחליפין אותו ואין מרהיין אותו:

ק. ורשי אח"כ לפדות עליו פטר חמור ודאי, וכן כשייש לו כמה ספיקות פטר חמור מפריש עליהן טלה אחד בשביל כולם והוא שלו. ש"ך ס"ק ג'.

ר. **כسف משנה:** מעשר שני ממון גבוה הוא. בפרק האיש מקדש (דף נ"ד:) פלוגתא דתנאי ואיפסיקא הלכתא בגמרא כר"מ דאמר הכי: ומ"ש ואינו נקנה לו בתמורה אאי' נתן לו הפטבל. שם בגמרא אליבא דרי"מ ונתנו טעם בגמרא למה כשנתן לו את הפטבל נקנה לו משום דקסבר מתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין ויש לתמורה היאך פסק ורבינו שם נתן לו את הפטבל נקנה לו והרי הוא זיל פסק בפי' מהלכות מעשרות ובכמה דוכתי דמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין. ותירץ הר"י קורוקוס זיל שסובר ורבינו דודקא להאי מילתא אמרו לאו כמי שהורמו דמיין דעתך לא אמר ר"מ מע"ש ממון גבוה אלא דוקא כשהורם ונקרא עליו שם מעשר דהא מדכתיב לה' הוא יליך לה וקרא אחר שהורם ונקרא מעשר משמע. ומ"ש והמקבל מפריש המעשר פשוט הוא. ומ"ש ואין מקדשין בו וכו'. משנה בראש מע"ש (משנה ב'). ומ"ש ואין מרהיין אותו וכו' עד ואם רצה הלה ליתן. שם ירושלמי:

עין משפט ד.

הרמב"ם הל' שביעית ויובל פ"ז ה"ז

כיצד. לקח בפרות שביעית או בדקמיהן בשר נעשה הבשר באותו הפירות ואוכלו בפרות שביעית. וצריך לבער אותו בשעת בעור השביעית. לקח באותו בשר או בדקמיו דגים יצא הבשר ונתפסו הדגים. לקח בדגים או בדקמיהן שמן יצאו דגים ונתפס שמן. לקח בשמן או בדקמיו דבש יצא שמן ונתפס דבש. וצריך לבער הפירות הראשונות עם הדבש האחרון בדרך שטבערין פרות שביעית. ואין עושין משלגיהם מלוגמא ולא מפסידין אותו, כשאר פרות שביעית:

עין משפט ה.

הרמב"ם הל' ביכורים פ"ב ה"ד

פטר חמור אסור בהנאה עד שיפקה. ואם מכרו קדם פדיון דמי אסורים. ואם מת קדם פדיון או שערכפו יקבר. מפני שהוא אסור בהנאה אף לאחר עירפה הואיל ולא נפקה. לפיכך אם לא פדרהו ונתן פטר החמור בעצמו לפהן. אסור לפהן להשתמש בו עד שיפקה בשעה. ויקח

ש. כתף משנה: ומיש כיצד לקח בפירות שביעית או בדמייהם בשר וכו'. בס"פ האיש מקדש (דף נ"ד) ובע"ז פרק ר' ישמעאל (דף נ"ד):

ה. כתף משנה: פטר חמור אסור בהנאה וכו'. בפרק דבכורות (דף ט): פטר חמור אסור בהנאה דברי ר' יהודה ור' ש מהיר ואמירין בגمرا (דף י"א) דפלייגי בין בהנאת דמי בין בהנאת גופו ומשמע החתום דהלהכה בר' יהודה: וכותב הראב"ד אם דמי אסורים וכו'. ואני יודע מה קשה לו על דברי רביינו שהרי דבריו הגمرا הם ואפשר שאינו תמה אלא על הגمرا: ואם מת קודם פדיון או שערכפו יקבר וכו'. משנה שם (דף י"ב): לפיכך אם לא פדרהו ונתן פטר החמור בעצמו לכחן וכו' עד בפניו. בריתא ומימרא ספ"ק דבכורות (דף י"א):

בשנה ל' עצמו או ערךנו ויקבר. והכהנים חזוקים על דבר זה לפיכך אסור לישראל לתן פטר חמור לפהן אלא אם כן פדרהו הכהן בפניו:

שור"ע יוד סימן כא סעיף ח

עיין לעיל דף ט: עין משפט א

הרמב"ם הל' טומאת פ"א הכ"ה

עין משפט ו.

הערלה. וכלאי הכרם. ושור הנסקל שנשחת. ועגלת ערופה בין שנשחתה לבין שנערפה. וצפרי מצרע. ופטר

א. **כسف** משנה: הערלה וכלאי הכרם וכו'. תוספתא בסוף עוקצין ואיתא בפרק המנוחות (דף ק"א) ופ"ק דבכורות (דף ט' ע"ב) ערלה וכלאי הכרם ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצרע ופטר חמור ובשר בחלב כולם מטמאים טומאות אוכלים ר"ש אומר אין מטמאים וידוע דהלה כת"ק. ומ"ש בשור הנסקל שנשחת. כלומר دائני נסקל מטמא טומאה חמורה דגnilה היא. ופטר חמור דבכורות שנשחת ועדיין מפרכס שלא ירד לטומאת נבליה אבל אם נגע בו שרצ מטמא טומאת אוכליין שם חזר ונגע באוכלים אחרים מטמאים ע"פ שמרכס כדאמרין בפרק העור והרוטב. ומ"ש ועגלה ערופה בין שנשחתה לבין שנערפה. בפרק אותו ואת בנו (דף פ"א ע"ב) תנן דהשותט פרת חטאת ועגלה ערופה ר"ש פוטר וחכמים מחיבים ובגמרא (דף פ"ב) ועגלה ערופה לאו שחיטה רואיה היא ותנן נמצא ההרוג עד שלא תערף העגלה תצא ותרעה בעדר אייר יוחנן עגלה ערופה אינה משנה ועריפת העגלה מטהרת אותה כמו שחיטה כדאמרין בס"פ חטא העוף (דף ע' ע"ב) מדאי'ר ינא כי כפירה כתיב בה קדשים וכי היכי דמליקת קדשים מידי נבליה גם עריפת העגלה כן ובמקום שחיטה עומדת וכי' רביינו בפ"ג מהל' שאור אבות הטומאה. ומ"ש ובשר פרה אדומה. בפרק אותו ואת בנו (שם פ"א ע"ב) ופרת חטאת שחיטה שאינה רואיה והתניא ר"ש אומר פרה מטמאה טומאת אוכליין הויאל והיה לה שעת הכוורת אמר ר"ל אומר היה ר"ש פרה נספח ע"ג מערכתה אייר יוחנן פרת חטאת אינה משנה. ומ"ש והפגול והנותר. בפרק המנוחות והנסכים (דף ק"א) אמרין דלר"ש יש פיגול ונותר שאינו מטמא טומאת אוכלים ולטעמיה אזיל דבר דאייסורי הנהה אינם מטמאים טומאות אוכלים אבל לרבען בכל גוונא מטמאים אוכלים אלא אם כן היה להם שעת הכוורת ומה שניינו בתוספתא דסוף עוקצים פיגול אינו מטמא טומאת אוכלים ר"ש היא ובלא היה לו שעת הכוורת ולית הלכתא כוותיה:

סְמֹר. וּבָשֵׂר בַּחַלְבָּן. וּבָשֵׂר פֶּרֶה אֲדֹמָה. וּהַפְּגּוֹל. וְהַנּוֹתָר.
אֲף עַל פִּי שְׁפָל אַלוֹ אָסּוּרִין בַּהֲנָאָה כְּלֹן מִתְטִמְמָאִין
טְמַמָּאָת אָכְלִין: